

Rijksarchiefdienst

's-Gravenhage, 8 mei 2000
Ons kenmerk z2000-0155-03
Onderwerp

Naar aanleiding van uw verzoek om commentaar op het conceptartikel "Archiefdiensten en de Wet bescherming persoonsgegevens" bericht ik het volgende.

Met waardering hebben wij kennis genomen van de degelijke wijze waarop u voor de archiefdiensten de WBP hebt ontsloten. In het navolgende is een aantal opmerkingen weergegeven, die voor uw artikel van belang kunnen zijn.

Archiefbescheiden

Reikwijdte WBP ten aanzien van archiefbescheiden

Wat betreft de reikwijdte van de WBP vermeldt het artikel dat gegevens over overleden personen geen persoonsgegevens zijn in de zin van de WBP. Gegevens die enkel en alleen betrekking hebben op overledenen zijn inderdaad geen persoonsgegevens. Gegevens over overleden personen kunnen echter onder omstandigheden toch ook persoonsgegevens van nog levende personen (nabestaanden) zijn. Ik verwijs u naar Kamerstukken II, 1997-1998, 25 892, nr. 3, (hierna: MvT WBP) blz. 50 over de in acht te nemen zorgvuldigheid bij verwerking van gegevens over overledenen, en de mogelijkheid van onrechtmatige daad.

In de passage in het artikel over bestanden wordt dieper op het begrip "persoonsgegeven" ingegaan. In deze passage wordt in tegenstelling tot de passage over gegevens van overleden personen, een ruime interpretatie van het begrip gegeven. Wat

Datum 8 mei 2000

Ons kenmerk z2000-0155-03

Blad 2

betreft de opmerking over de vermelding van personen of functionarissen in bijvoorbeeld notulen: met betrekking tot deze gegevens kan slechts het recht op inzage worden uitgeoefend, als er sprake is van een zelfstandige betekenis (zie blz. 23 van de uitsprakenbundel "Persoonsgegevens beschermd", SDU, tweede druk april 1999). Wellicht is een enkele passage over de definitie van persoonsgegeven aan te bevelen.

Onder het kopje *bestand* wordt opgemerkt dat er sprake is van een bestand in de zin van de WBP als een collectie op naam of een ander persoonsgegeven toegankelijk is. Ook onder het kopje *gevoelige gegevens* op blz. 5 wordt dit criterium gehanteerd. Strikt genomen is echter het criterium of de verzameling persoonsgegevens een duidelijke, vooraf met het oog op raadpleging aangebrachte structuur bezit (zie blz. 2 en 3 van voornoemde uitsprakenbundel).

Doelbinding bij verwerking van persoonsgegevens in archiefbescheiden

Volgens uw artikel is de archiefdienst verplicht om gebruik van archiefbescheiden voor andere dan historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden te voorkomen. Zo zou het gebruik van in een archiefbewaarplaats berustende persoonsgegevens voor commerciële doeleinden moeten worden belet. Dat zou de noodzaak met zich meebrengen dat voor onderzoekers die persoonsgegevens aangaande levende personen willen raadplegen, een verklaring wordt opgesteld, waarin o.a. wordt opgenomen het doel van de raadpleging, de verplichting de verkregen gegevens slechts voor het aangegeven doel te gebruiken.

Voor zover u deze noodzaak baseert op artikel 9, derde lid, van de WBP vraag ik mij af of dit zoals hier omschreven, niet een te vergaande conclusie is. Dit artikellid bevat blijkens de toelichting op de WBP de verplichting van de verantwoordelijke om bij verder gebruik van gegevens voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden in te kunnen staan voor een strikte doelbinding. Eveneens volgens de toelichting bevat dit artikellid echter een voorziening ten behoeve van persoonsgegevens die niet voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden zijn verzameld. Dit artikellid betreft een verwerking van persoonsgegevens die niet behoort tot de (primaire) doelen van verwerking door de verantwoordelijke.

Datum 8 mei 2000

Ons kenmerk z2000-0155-03

Blad 3

De vraag is of art. 9, derde lid, WBP wel betrekking heeft op de meest voorkomende verwerkingen van gegevens in archieven. Bij archieven staat openbaarmaking voorop. De doelstelling hiervan in het kader van de archiefwetgeving is gelegen in de beschikbaarheid ten behoeve van historisch onderzoek (Kamerstukken II, 1986-1987, 19 859, nr. 3, blz. 11). Openbare archieven maken goede democratische controle op het bestuur mogelijk. Naast een functie als vastlegging van rechten en belangen van burgers, als middel tot politieke emancipatie, zijn zij ook een onderdeel van het culturele erfgoed en leveren daarom een bijdrage aan de cultuurontwikkeling van het land (zie Kamerstukken II, 1992-1993, 22 866, nr. 3 en Kamerstukken II, 1993-1994, 22 866, nr. 7, blz. 5).

Gelet op het voorgaande zal commercieel gebruik van in een archiefbewaarplaats berustende persoonsgegevens derhalve niet verboden zijn, als daarmee bij voorbeeld situaties worden bedoeld waarin resultaten van historisch onderzoek via publicaties worden verkocht. Dat kan anders liggen wanneer het gaat om zuiver commercieel gebruik van de gegevens, zoals het verzamelen van persoonsgegevens uit archieven voor direct marketingdoeleinden. In overeenstemming hiermee is de opmerking in de MvT bij de WBP (blz. 43-44) dat het binnen de gestelde voorwaarden van art. 8, onder c, en e, van de WBP mogelijk is persoonsgegevens te verwerken die deel uitmaken van archiefbescheiden als bedoeld in de Archiefwet 1995.

De inspanning die het archiefwezen moet leveren ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen ligt met name in een zorgvuldige selectie van archiefbescheiden met inachtneming van het belang van bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Als tevens door de onderzoeker/raadpleger de verklaring wordt afgegeven dat de gegevens slechts voor doeleinden als bedoeld in de Archiefwet 1995 zullen worden gebruikt, komt het mij voor dat de eis van het vermelden van het doel van de raadpleging bovenmatig is.

Bijzondere gegevens

De passages in het artikel over gevoelige gegevens en wetenschappelijk onderzoek van gevoelige gegevens in archiefbescheiden vormen een correcte weergave van het normatieve kader. In het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Datum 8 mei 2000

Ons kenmerk z2000-0155-03

Blad 4

wordt in het nieuwe art. 2a van de Archiefwet 1995 de ontheffing van het verbod, bedoeld in artikel 16 van de WBP, beperkt tot een aantal specifieke verwerkingen die essentieel zijn voor het behoud van archiefbescheiden als onderdeel van het cultureel erfgoed. Dat betekent dat het openbaar maken van bijzondere gegevens van levende personen (of van nabestaanden) die zijn opgenomen in archiefbescheiden onder het verbod van artikel 16 WBP blijft vallen. Daarmee is het belang van de persoonlijke levenssfeer wettelijk gewaarborgd. Voor wetenschappelijk onderzoek of statistiek is op basis van het tweede lid van art. 23 WBP het verbod niet van toepassing voor zover wordt voldaan aan de in dit artikel gestelde voorwaarden.

Bezoekersregistratie

Het onderwerp bezoekersregistraties is in uw artikel ondergebracht tussen de algemene WBP-onderwerpen doelbinding en juistheid van de gegevens. De bezoekersregistraties hebben echter ten opzichte van de verzameling archiefbescheiden zo'n afwijkend doel, dat een nog duidelijker onderscheid in de bespreking op zijn plaats is. Door de omvang en de aard van het register van archiefbescheiden, waarop de primaire taak van de archiefdiensten gericht is, en het daarop toegespitste bijzondere regime in de WPR/WBP is een zodanig onderscheid gerechtvaardigd. Aan de bezoekersregistraties kan bijvoorbeeld een afzonderlijke paragraaf gewijd worden na de bespreking van de algemene onderwerpen en de registers met archiefbescheiden.

Uit de passage direct onder het kopje doelbinding zou afgeleid kunnen worden dat de MvT op blz. 43 ingaat op zowel de verwerking van persoonsgegevens van bezoekers, als van persoonsgegevens in de archiefbescheiden. Dat is niet het geval. De MvT bedoelt alleen de archiefbescheiden. Opgemerkt wordt dat de beschreven uitzonderingen op de doelbinding in verband met voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten, enz. slechts *uitzonderlijke* gevallen betreft. Van belang is een restrictieve toepassing van deze uitzondering (MvT WBP, blz.92).

Het gebruik van een "klantenkaart" suggereert dat de bezoekersregistratie op naam is geordend, met gegevens over geraadpleegde archieven, enz. In het artikel wordt niet uitgesloten dat de registratie wordt gebruikt voor het toezenden van folders en uitnodigingen en het verstrekken van naam en onderzoeksobject aan een andere

Datum 8 mei 2000

Ons kenmerk z2000-0155-03

Blad 5

onderzoeker. Het doel van de bezoekersregistratie zal echter worden beperkt door art. 8, aanhef en onder f, WBP. Gelet op het belang van de archiefdienst bij het behoud van de in de archiefbewaarpplaatsen aanwezige bescheiden, gaat een registratie op naam, die gegevens verschaft over geraadpleegde bescheiden door de betrokkene te ver. In elk geval vloeit uit de WBP niet een dergelijke verplichting voort. Een registratie slechts toegankelijk op object ligt gelet op het belang van de archiefdienst meer voor de hand. De invalshoek in verband met het behoud van de bescheiden is immers het object, niet de persoon. Ook hier geldt dat de gegevens slechts in uitzonderlijke gevallen kunnen worden gebruikt ter voorkoming en opsporing en vervolging van strafbare feiten.

Op blz. 6 wordt gesproken over een ontheffing van het College Bescherming Persoonsgegevens in verband met het verbod op verwerking van bijzondere persoonsgegevens in bezoekersregistraties. Een dergelijke ontheffing zal echter niet aan de orde zijn. Ik wijs u in dat verband op art. 22 lid 2 onder b WBP, waarin een uitzondering op het verbod op de verwerking van strafrechtelijke gegevens is opgenomen. De tekst van deze bepaling is echter slechts van toepassing op strafrechtelijke persoonsgegevens als bedoeld in art 16 WBP. Als er sprake is van gegevens die betrekking hebben op een verdenking, en gegevens die betrekking hebben op een rechterlijke uitspraak met voorschriften met betrekking tot iemands gedrag, dan is er sprake van verwerking van strafrechtelijke gegevens, waarop de uitzondering op het verwerkingsverbod in artikel 22 lid 2 van toepassing kan zijn. In andere gevallen is het algemene regime van art. 8 WBP van toepassing. Zie MvT WBP, blz. 118-120.

Overige onderwerpen

Wat betreft de rechtsbescherming, zoals behandeld in de laatste zin van het artikel wijs ik u in aanvulling hierop, op art. 47 WBP. Op de checklist ben ik niet expliciet ingegaan. Voor zover de tekst van uw artikel wijzigt heeft dit natuurlijk gevolgen voor de checklist.

Ik hoop u hiermede voldoende geïnformeerd te hebben. Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met B.

Met vriendelijke groet, Voorzitter Registratiekamer